

Europski sud za ljudska prava

UDK UDK: 341.231.145(4)(094.8)

I. Uvod

Presuda Europskog suda za ljudska prava u predmetu Oluić protiv Republike Hrvatske¹ donesena je 20. svibnja 2010., a postala je, sukladno čl. 44/2. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda,² konačna 20. kolovoza 2010. To je prva presuda u kojoj je Europski sud utvrdio povredu obveze države da jamči zaštitu prava na privatni život i dom iz čl. 8. Konvencije od *prekomjerne imisije buke*.

Izjavom vezanom uz čl. 46. Konvencije, Republika Hrvatska priznaje na neodređeno razdoblje, sukladno čl. 46. Konvencije, čl. 6. Protokola br. 4 i čl. 7. Protokola br. 7 kao obvezatnu, *ipso facto* i bez posebnog sporazuma, pod uvjetom uzajamnosti, sudbenost Europskog suda u svim predmetima vezano uz tumačenje i primjenu Konvencije i dodatnih protokola, što se odnose na činjenice nastale nakon stupanja na snagu Konvencije i dodatnih protokola za Republiku Hrvatsku.

Republika Hrvatska nije stavila rezervu uz čl. 8. kako je to stavljeno na odredbu čl. 6/1. Konvencije.³

¹ Presuda je dostupna u prijevodu na hrvatski jezik na službenim internetskim stranicama Ministarstva pravosuđa <http://www.pravosudje.hr/default.asp?gl=201010250000005>

² Na temelju čl. 5. Zakona o potvrđivanju Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i protokola br. 1, 4, 6, 7 i 11 uz Konvenciju (NN – Međunarodni ugovori, 18/97), Ministarstvo vanjskih poslova objavilo je pročišćeni tekst Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u NN – MU 6/99.

³ Sukladno članku 64. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Hrvatska je stavila rezervu glede održavanja javne rasprave zajamčene čl. 6/1. Konvencije: »Republika Hrvatska ne može jamčiti održavanje javne rasprave kad Upravni sud odlučuje o zakonitosti pojedinačnih akata upravnih vlasti jer on u pravilu odlučuje u nejavnoj sjednici.« Odgovarajuća odredba hrvatskog prava na koju se rezerva odnosi je Zakon o upravnim sporovima, čl. 34/1., koji glasi: »O upravnim sporovima sud rješava u nejavnoj sjednici.«

II. Oluić protiv Hrvatske

Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva br. 61260/08 protiv RH što ga je 18. studenoga 2008. hrvatska državljanka Marina Oluić (podnositeljica zahtjeva) podnijela Sudu na temelju čl. 34. Konvencije. Podnositeljicu zahtjeva zastupala je D. Kesonja, odvjetnica iz Rijeke. Vladu RH zastupala je njezina zastupnica Š. Stažnik.

Dana 9. travnja 2009. predsjednik Prvog odjela odlučio je Vladu obavijestiti o prigovorima koji se tiču prava podnositeljice zahtjeva na poštovanje njezina privatnog života i njezina doma te prava podnositeljice zahtjeva na mirno uživanje njezina vlasništva. Odlučeno je i da će se istovremeno ispitati dopuštenost i osnovanost zahtjeva (čl. 29/3. Konvencije).

III. Odlučne činjenice i okolnosti predmeta

Podnositeljica živi u Rijeci gdje je vlasnica dijela kuće u kojoj živi s obitelji. Od prosinca 1999. treća osoba u drugom dijelu kuće vodi bar F. Dana 16. ožujka 2001. podnositeljica je pisala Sanitarnoj inspekciji Ureda za rad, zdravstvo i socijalnu skrb Primorsko-goranske županije u Rijeci da je njezin stan stalno izložen pretjeranoj buci iz bara F., koji je otvoren svaki dan od 7 sati ujutro do ponoći. Pozvala je Sanitarnu inspekciju da izmjeri buku. Dana 30. ožujka 2001. podnositeljica zahtjeva požurila je postupanje po svom zahtjevu.

Mjerenja su obavljena noću 1. svibnja 2001. od strane neovisne stručne tvrtke. Stručnjak je utvrdio da je razina buke premašila dopuštenu razinu. U sobi smještenoj u zapadnom dijelu podnositeljčina stana razina buke dosegla je 35,9 dB (decibela), što je premašilo dopuštenu razinu za 5,9 dB. U sobi smještenoj u istočnom dijelu podnositeljčina stana buka je noću dosegla 38,5 dB, što je premašilo dopuštenu razinu za 8,5 dB.

Odlukom od 1. lipnja 2001. Sanitarna inspekcija naredila je poduzeću L., vlasniku bara F., da smanji razinu buke iz njihove opreme za reprodukciju glazbe. Odluka se oslanjala na navedena mjerenja.

Međutim, odluku je povodom žalbe, koju je uložio tuženik, 24. kolovoza 2001., ukinulo Ministarstvo zdravstva te je predmet vraćen Sanitarnoj inspekciji. Mjerenja obavljena 13. kolovoza 2001. noću ponovo su pokazala da je buka iz bara F. premašila dopuštenu razinu za 1,8 dB do 6,9 dB ovisno o točnom mjestu mjerenja. Maksimalna razina mjerena unutar podnositeljčina stana bila je 36,9 dB, a razina vanjske buke, na ulazu u kuću, 57 dB.

Mjerenja obavljena 17. studenoga 2001. ponovo su pokazala da je buka iz F.-a premašila doštenu razinu za 2,1 do 5,2 dB, ovisno o mjestu mjerenja. Maksimalna razina izmjerena u podnositeljičinu stanu bila je 35,2 dB, a razina vanjske buke bila je 55,2 dB.

Odlukom od 15. veljače 2002. Sanitarna inspekcija naredila je vlasniku bara da doda zvučnu izolaciju na zidove i međukatnu konstrukciju prema hrvatskim standardima. Inspekcija obavljena dana 24. travnja 2002. utvrdila je da se poduzeće L. nije pridržavalo navedene oduke.

Dana 3. svibnja 2002. Sanitarna inspekcija naložila je prisilno izvršenje navedene odluke ako vlasnik po njoj ne postupi do 31. svibnja 2002. Tada je pak inspekcija utvrdila da je bar F. zatvoren i da je vlasnik podnio zahtjev lokalnom turističkom uredu da mu dopusti zatvaranje bara kako bi ugradio traženu zvučnu izolaciju.

Daljnja inspekcija u baru F., obavljena 12. lipnja 2002., pokazala je da je zvučna izolacija ugrađena. Mjerenja nisu bila provedena jer je podnositeljica tražila zamjenu sanitarnog inspektora kojemu je bio dodijeljen taj predmet. Dana 10. srpnja 2002. taj je zahtjev odbijen.

Dana 20. rujna 2002. daljnje mjerenje pokazalo je da je razina zvučne izolacije na prvom katu nedostatna. Vlasnik bara prigovorio je tim nalazima te je dana 4 studenoga 2002. naloženo novo vještačenje.

Dana 11. studenoga 2002. podnositeljica zahtjeva ponovo je tražila zamjenu sanitarnog inspektora kojemu je predmet bio dodijeljen u rad. Njezin je zahtjev proglašen nedopuštenim 26. studenoga 2002.

Mjerenje obavljeno 14. veljače 2003. ponovo je pokazalo da je buka iz F.-a premašila dopuštenu razinu. Dana 14. ožujka 2003. tvrtka L. obavijestila je vlasti da više ne vodi bar F. Inspekcijski nadzor od 21. ožujka 2003. pokazao je da se prvi kat kuće više ne koristi kao bar, nego samo prizemlje. Dana 24. ožujka 2003. postupak je obustavljen s osnova što su prethodno obavljena mjerenja pokazala da razina buke u prizemlju nije bila prekomjerna.

Podnositeljica je podnijela žalbu koju je Ministarstvo zdravstva odbilo dana 19. svibnja 2003. Dana 25. lipnja 2003. podnositeljica je podnijela tužbu Upravnom sudu RH, pobijajući nalaze upravnih tijela.

Daljnja mjerenja obavljena kroz tri uzastopne noći od 13. do 15. svibnja 2005. pokazala su da je razina buke u podnositeljičinu stanu premašila dopuštenu razinu za 3,2 do 15,6 dB, ovisno o vremenu mjerenja. Buka u razdoblju od 22 sata do ponoći dosizala je razine od 40,6 dB u noći od 13. na 14. svibnja i 34 dB u noći od 14. na 15. svibnja.

Neodređenog datuma podnositeljica je podnijela zahtjev Vrhovnom sudu zbog duljine postupka pred Upravnim sudom. Dana 26. ožujka 2007. zahtjev je usvojen i Vrhovni sud je naložio Upravnom sudu da donese odluku u roku od tri mjeseca.

Dana 24. travnja 2007. Upravni sud je ukinuo odluke nižih tijela i naložio im da utvrde je li buka koja je dolazila iz bara još uvijek prekomjerna.

Dana 9. listopada 2007. drugostupanjsko upravno tijelo poništilo je odluku od 24. ožujka 2003. s osnova da su mjerenja buke u podnositeljčinu stanu i u zajedničkom dvorištu ispred kuće pokazala da je buka koja dolazi iz F.-a bila prekomjerna i da je zvučna izolacija između F.-a i podnositeljčina stana bila nedostatna.

Dana 4. prosinca 2007. Sanitarna inspekcija Primorsko-goranske županije naložila je da se 12. prosinca 2007. obavi vještačenje imisije buke. Ta su mjerenja pokazala da je izolacija bila dostatna. Dana 30. siječnja 2008. podnositeljica je zatražila nova mjerenja u večernjim satima i bez prethodne obavijesti. Taj je zahtjev prihvaćen dana 17. ožujka 2008. i podnositeljica je pozvana naznačiti datum mjerenja. Dostavila je svoj odgovor dana 15. prosinca 2008. i mjerenje je obavljeno dana 19. prosinca 2008. Pokazalo je da je razina buke ponovo prekomjerna. Maksimalna razina buke izmjerene u stanu podnositeljice zahtjeva bila je 31,6 dB, a vanjska razina buke bila je 54,6 dB.

Dana 30. siječnja 2009. Sanitarna inspekcija naložila je vlasniku bara da smanji buku. Mjerenja obavljena dana 23. veljače 2009. pokazala su da razina buke nije premašila propisane standarde.

Podnositeljica zahtjeva je dostavila medicinsku dokumentaciju od 1. rujna, 4. listopada i 8. studenoga 2006., za svoju kćer rođenu 1966., iz koje se vidi da ona boluje od smetnji sluha te joj se preporučuje da ne bude izložena buci. Isto je tako dostavila medicinsku dokumentaciju od 14. i 27. ožujka za svoga muža, rođenog 1944., iz koje se vidi da se liječio od srčane bolesti, uključujući i operaciju srca.

IV. Mjerodavno domaće pravo, razina buke i međunarodni standardi

Čl. 4. Pravilnika o najvišim dopuštenim razinama buke u sredinama u kojima ljudi rade i borave (NN 37/90 od 25. rujna 1990.) ograničava najviše dopuštene razine buke u boravišnim prostorijama stambenih zgrada na 30dB u razdoblju od 22 sata do 6 sati (noću) i na 40 dB tijekom dana.

Ograničenje za razinu vanjske buke postavljeno je na 55 dB danju i 45 dB noću. Čl. 5. Pravilnika o najvišim dopuštenim razinama buke u sredinama u kojima ljudi rade i borave (NN 145/04 od 19. listopada 2004.) ograničava najviše dopuštene razine buke u boravišnim prostorijama stambenih zgrada na 25 dB u razdoblju od 22 sata i 6 sati (noću) i na 35 dB tijekom dana. Ograničenje za razinu vanjske buke postavljeno je na 55 dB danju i 45 dB noću.

Većina okolišnih buka može se otprilike opisati jednim od nekoliko jednostavnih parametara. Razina zvučnog tlaka je mjera zračnih vibracija koje stvaraju zvuk i ona naznačuje koliko je izmjereni zvuk veći od praga čujnosti. Zbog toga što ljudsko uho može detektirati široki raspon razina tlaka zvuka, one se mjere na logaritamskoj skali jedinicama decibela (dB). Ako se mjeri trenutačna razina tlaka zvuka, to se zove »A-mjerenje« (dBA), dok se, ako se razina zvučnog tlaka mjeri određeno razdoblje, to zove ekvivalentna trajna razina zvučnog tlaka (LAeq). Takve prosječne razine obično se zasnivaju na integraciji A-mjerenih razina. Jednostavna će mjera tipa LAeq dovoljno razumno naznačiti očekivane učinke konkretne buke.

Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) objavila je Smjernice o buci u zajednici (1999.) i Činjenični dokument br. 258 o buci na radu i u zajednici (revidiran u veljači 2001.), koji daju smjernice vrijednosti za različite okoliše i situacije (poglavlje 4 Smjernica). Te smjernice vrijednosti postavljene su na razini najnižih nepovoljnih učinaka na zdravlje, što znači svako privremeno ili dugotrajno pogoršanje fizičkog, psihološkog ili društvenog funkcioniranja koje je povezano s izloženošću buci te predstavlja razinu zvučnog tlaka koja utječe na najizloženijeg primatelja u danom okolišu.

U odnosu na razine buke u domovima, Smjernice navode da radi zaštite većine ljudi od toga da ih se ozbiljno uznemiruje tijekom dana, razina zvučnog tlaka na balkonima, terasama i vanjskim životnim prostorima ne smije premašiti 55 dB LAeq stalne ravnomjerne buke te ne smije premašiti 50 dB LAeq da bi se zaštitilo ljude od umjerenog uznemirivanja. Te se vrijednosti osnivaju na studijama uznemirivanja, no većina europskih zemalja usvojila je 40 dB LAeq kao najvišu dopuštenu vrijednost za novoizgrađene objekte. Noću razina zvučnog tlaka na vanjskim fasadama prostora za život ne smije premašiti 45 dB LAeq, tako da ljudi mogu spavati s otvorenim prozorima spavaćih soba. Ta je vrijednost dobivena tako što se pretpostavilo da smanjenje buke izvana prema unutra s djelomično otvorenim prozorom iznosi 15 dB i, kad je ta buka stalna, ekvivalent razine zvučnog tlaka ne smije premašiti 30 dB u zatvorenom prostoru ako se žele izbjeći negativni učinci na spavanje, kao što je smanjenje udjela REM spavanja.

V. Navodna povreda čl. 8. Konvencije

Podnositeljica je prigovorila da je država nije zaštitila od prekomjerne buke i od toga da je noću u njezinom domu uznemiruje bar koji radi u dijelu kuće u kojoj ona stanuje te se u tom smislu pozvala na čl. 8. Konvencije kojim je propisano da svatko ima pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života, doma i dopisivanja.

U postupku utvrđivanja dopuštenosti podnositeljčina zahtjeva, Sud je razmatrao tvrdnje Vlade i predlagateljice.

Vlada je iznijela sljedeće tvrdnje:

1. Vlada je prvo tvrdila da podnositeljica nije iscrpila domaća pravna sredstva jer nije podnijela građansku tužbu protiv vlasnika bara F. kojom bi zatražila da ta buka prestane i zahtijevala naknadu štete te je smatrala da prijedlog treba odbaciti.
2. Vlada je tvrdila da podnositeljica nije iskoristila sva dostupna pravna sredstva u upravnom postupku koji je pokrenula i da su neki od tih postupaka još u tijeku. Osobito je trebala podnijeti tužbu sudu protiv nezakonitog akta upravnih vlasti koje nisu izvršile svoj vlastiti zaključak.
3. Vlada je tvrdila da je prigovor na temelju čl. 8. Konvencije nespojiv *ratione materiae* s Konvencijom budući da to nije primjenjivo na predmet. Vlada je tvrdila da razina buke u podnositeljčinu domu nije dosegla potrebnu razinu ozbiljnosti.

Podnositeljica je tvrdila da je iscrpila sva dostupna pravna sredstva u upravnom postupku i da nije bilo nikakvog razloga da podnosi posebnu građansku tužbu te je posebno naglasila da je propisno iscrpila dostupna pravna sredstva te bi svako drugo pravno sredstvo bilo suvišno. Nadalje je tvrdila da je razina buke bila takva da spada u doseg čl. 8. Izloženost podnositeljice i njezine obitelji prekomjernoj buci ustrajala je tijekom razdoblja od oko osam godina i događala se noću. Ona je podnositeljici, njezinu mužu i njihovoj kćeri uzrokovala teške medicinske probleme.

Razmatrajući tvrdnje stranaka, Sud je ponovio da se od podnositeljice traži da redovito upotrijebi domaća pravna sredstva koja su učinkovita, dostatna i dostupna. Sud je isto tako primijetio da u slučaju postojanja određenog broja pravnih sredstava koje pojedinac može upotrijebiti ta osoba ima pravo odabrati ono pravno sredstvo koje se odnosi na bit njezine pritužbe (v. *Croke v. Ireland* (dec.), br. 33267/96, 15. lipnja 1999.). Drugim riječima, kad se iskoristio neki pravni lijek, ne traži se korištenje

nekog drugog pravnog lijeka koji ima u biti isti cilj (v. *Moreira Barbosa v. Portugal* (dec.), br. 65681/01, ECHR 2004-V, i *Jeličić v. Bosnia and Herzegovina* (dec.), br. 41183/02, 15. studenoga 2005.).

Nadalje, Sud je primijetio da je podnositeljica uistinu imala izbor između, s jedne strane, građanske tužbe protiv vlasnika bara F., kojom je mogla tražiti uklanjanje izvora prekomjerne buke, prestanak svake daljnje izloženosti prekomjernoj buci kao i naknadu štete zbog izloženosti njezina stana prekomjernoj buci i, s druge strane, upravna sredstva pred mjerodavnim upravnim tijelima. Podnositeljica je odabrala ove druge. Sud bilježi da je u upravnom postupku koji je pokrenula podnositeljica zahtjeva mogla zatražiti da se obave mjerodavna vještačenja i da su upravna tijela bila ovlaštena donijeti odluke kojima se nalaže smanjenje razine buke. Po mišljenju Suda, upravnopravno sredstvo bilo je podobno za odlučivanje o situaciji navodne povrede na koju upućuje podnositeljica. Stoga podnositeljica nije trebala istovremeno podnijeti građansku tužbu ili iskoristiti bilo koje drugo pravno sredstvo

Sud je smatrao da o pitanju iscrpljenja domaćih pravnih sredstava u upravnom postupku treba odlučiti zajedno s pitanjem primjenjivosti čl. 8. na okolnosti ovog predmeta, budući da su blisko povezana s biti prigovora podnositeljice zahtjeva zbog toga što je država navodno nije zaštitila od prekomjerne buke kroz produljeno razdoblje. Sud je nadalje smatrao da ovaj prigovor nije očigledno neosnovan u smislu čl. 35/3. Štoviše, nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi te ga je proglasio dopuštenim.

Predlagateljica zahtjevatvrdila je da su mjerenja koja koja su obavili vještaci tijekom upravnog postupka koji je ona pokrenula pokazala da je razina buke u njezinu domu bila prekomjerna kroz razdoblje od oko osam godina i da se događala noću. Tvrđila je da je njezina situacija jasno tražila odgovarajuće mjere da bi se ograničila izloženost buci prema postavljenim standardima. Međutim, nadležne upravne vlasti nisu je zaštitile od prekomjerne buke.

Vlada je posebno naglasila da se ovaj predmet tiče spora između dviju stranaka, a ne miješanja državnih vlasti u bilo koje pravo podnositeljice zahtjeva zaštićeno čl. 8. Sama se podnositeljica složila s pretvaranjem dijela kuće u bar te je stoga trebala znati da će trpjeti određenu razinu buke, čak i noću, budući da je općepoznato da su barovi općenito otvoreni noću. Nadležne upravne vlasti provele su mjerodavni postupak i na kraju osigurale da podnositeljica zahtjeva ne bude više izložena prekomjernoj buci. Nadalje, sama je podnositeljica pridonijela opstrukciji upravnog postupka jer je, iako je bila pozvana naznačiti vrijeme mjerenja buke već 17. ožujka 2008., svoj odgovor dostavila tek 15. prosinca 2008.

Sud je u nastavku postupka ocijenio da čl. 8. Konvencije štiti pravo pojedinca na poštovanje njegova privatnog i obiteljskog života, doma i dopisivanja. Dom će obično biti mjesto, fizički definiran prostor, gdje se razvija privatni i obiteljski život. Pojedinac ima pravo na poštovanje svoga doma, što znači ne samo pravo na konkretni fizički prostor nego i na tiho uživanje toga prostora. Povrede prava na poštovanje doma nisu ograničene na konkretne fizičke povrede, kao što je neovlašteni ulazak u dom neke osobe, nego uključuju i one koje nisu konkretne ili fizičke, kao što je buka, imisije, mirisi ili drugi oblici miješanja. Ozbiljna povreda može dovesti do povrede prava neke osobe na poštovanje njezina doma ako je sprečava u uživanju u udobnosti njezina doma (v. *Hatton and Others v. the United Kingdom* [GC], br. 36022/97, § 96, ECHR 2003-VIII).

Sud je nadalje ponovio da iako ne postoji nikakvo izričito pravo u Konvenciji na čisti i tihi okoliš, kad je neki pojedinac izravno i ozbiljno pogođen bukom ili nekim drugim onečišćenjem, može se pojaviti pitanje temeljem čl. 8. (v. *Hatton and Others*, § 96; *López Ostra v. Spain*, presuda od 9. prosinca 1994., Series A br. 303-C; *Powell and Rayner v. the United Kingdom*, presuda od 21. veljače 1990., Series A br. 172, str. 18, § 40 i *Furlepa v. Poland* (dec.), br. 62101/00, 18. ožujka 2008.).

Iako je u biti cilj čl. 8. Konvencije zaštita pojedinca od arbitrarnog miješanja javnih vlasti, ono može uključivati i situaciju kad vlasti poduzimaju mjere kojima je cilj osigurati poštovanje privatnog života čak i u sferi odnosa između pojedinaca (v. *Stubbings and Others v. the United Kingdom*, presuda od 22. listopada 1996., *Reports* 1996-IV, str. 1505, § 62, i *Surugiu v. Romania*, br. 48995/99, § 59, 20. travnja 2004.). Bez obzira analizira li se predmet u smislu pozitivne obveze države da poduzme razumne i odgovarajuće mjere da osigura prava podnositelja zahtjeva na temelju čl. 8/1. Konvencije ili u smislu miješanja javne vlasti koje treba biti opravdano u skladu s čl. 8/2., primjenjiva načela su dosta slična. U oba se konteksta treba uzeti u obzir poštena ravnoteža koju treba postići između interesa pojedinca i zajednice u cjelini koji se međusobno sukobljavaju. Nadalje, čak i u odnosu na pozitivne obveze koje proistječu iz čl. 8/1., u postizanju tražene ravnoteže ciljevi navedeni u drugom stavku mogu biti od određene važnosti (v. *Hatton and Others*, § 98).

Sud je ponovio da je namjera Konvencije jamčiti prava koja su »praktična i djelotvorna«, a ne »teorijska i iluzorna« (v. *Papamichalopoulos and Others v. Greece*, 24. lipnja 1993., Series A br. 260-B, § 42).

Ovaj se predmet ne odnosi na miješanje javnih vlasti u pravo na poštovanje doma, nego na to što one navodno nisu poduzele radnje da zaustave povrede prava od strane treće osobe, na koje se poziva podnositeljica.

Sud primjećuje da je podnositeljčin stan predmet noćnog uznemirivanja, koje navodno uznemiruje podnositeljicu. Sud je morao utvrditi je li uznemirivanje uzrokovano bukom doseglo minimalnu razinu ozbiljnosti koja se traži da bi predstavljalo povredu čl. 8. Procjena te najmanje vrijednosti relativna je i ovisi o svim okolnostima predmeta, kao što su jačina i trajanje uznemirivanja te njegovi fizički ili psihički učinci (v. *Fadeyeva v. Russia*, br. 55723/00, §§ 68-69, ECHR 2005-IV i *Fägerskiöld v. Sweden* (dec.), br. 37664/04).

Sud se u nekoliko predmeta bavio problemom dužnosti države da zaštiti podnositelje od prekomjerne buke. Tako je utvrdio da podnositelji zahtjeva nisu glede buke od zrakoplova pretrpjeli nikakvo uznemirivanje nespojivo sa zahtjevima čl. 8. (v. *Hatton and Others*, §§ 11–27 i 116–18; i *Asbworth and Others v. the United Kingdom* (dec.), br. 39561/98, 20. siječnja 2004.); buke od električnog pretvarača (*Ruano Morcuende v. Spain* (dec.), br. 75287/01, 6. rujna 2005.); buke od vjetroturbine (v. *Fägerskiöld v. Sweden*); buke iz krojačke radionice (*Leon and Agnieszka Kania v. Poland*, br. 12605/03, §§ 5 i 101–03, 21. srpnja 2009.) ili buke koja dolazi iz udaljene zubarske ambulante (v. *Galev v. Bulgaria* (dec.), br. 18324/04, 29. rujna 2009.).

Pri donošenju svojih zaključaka u navedenim predmetima Sud se pozvao na nalaze da razina buke nije premašivala prihvatljive razine, da podnositelji zahtjeva nisu dokazali da su trpjeli konkretne negativne učinke ili da nisu bila obavljena nikakva relevantna mjerenja.

Sud nalazi da je ovaj predmet sličniji predmetu *Moreno Gómez (Moreno Gómez v. Spain*, br. 4143/02, ECHR 2004-X) koji se odnosi na buku iz noćnih klubova. Slično situaciji u predmetu *Moreno Gómez*, a različito od naprijed navedenih predmeta u kojima je Sud utvrdio da buka nije bila prekomjerna, u ovome je predmetu mjerenje razine buke kroz razdoblje od oko osam godina pokazalo da je noćna buka bila prekomjerna. Prvo mjerenje obavljeno 1. svibnja 2001. pokazalo je da je čak i tada razina buke bila iznad postavljenih standarda. Daljnja mjerenja, obavljena 13. listopada i 17. studenoga 2001., 20. rujna 2002., 14. veljače 2003. i 19. prosinca 2008. također su utvrdila da je razina buke u stanu podnositeljice zahtjeva bila iznad postavljenih standarda. Sud primjećuje da su ta tri mjerenja obavili neovisni vještaci čiji nalazi izgledaju objektivni i nisu pobijeni u domaćem postupku.

S tim u vezi Sud je primijetio da je Pravilnik o najvišim dopuštenim razinama buke iz 1999. i primjenjiv do 19. listopada 2004. postavio najviše razine buke u zatvorenim prostorijama stambenih zgrada u kojima ljudi

žive na 30 dB noću i na 40 dB danju. Najviše dopuštene razine vanjske buke bile su postavljene na 45 dB noću i 55 dB danju.

Mjerenja obavljena 1. svibnja 2001. pokazala su da je razina buke noću u jednoj sobi u stanu podnositeljice zahtjeva dosegla 35,9 dB, što je premašilo dopuštenu razinu za 5,9 dB, dok je u drugoj sobi dosegla 38,5 dB, što je premašilo dopuštenu razinu za 8,5 dB.

Mjerenja obavljena 13. listopada 2001. noću pokazala su da je najveća razina buke u stanu podnositeljice zahtjeva dosegla 36,9 dB, a izvan stana 57 dB, što je opet premašilo dopuštene razine za 16,9 dB odnosno 12 dB.

Mjerenja obavljena 17. studenoga 2001. noću pokazala su da je najveća razina buke u stanu podnositeljice zahtjeva dosegla 35,2 dB, a izvan stana 55,2 dB, što je također premašilo dopuštene razine za 5,2 dB odnosno 10,2 dB.

Dana 19. listopada 2004. stupio je na snagu novi Pravilnik o najvišim dopuštenim razinama buke koji je smanjio najvišu dopuštenu razinu buke unutar zatvorenih stambenih prostora na 25 dB u razdoblju između 22 sata i 6 sati (noć) i na 35 dB danju. Najviša dopuštena razina vanjske buke ostala je nepromijenjena (45 dB noću i 55 dB danju).

Mjerenja obavljena tri uzastopne noći od 13. do 15. svibnja 2005. u stanu podnositeljice zahtjeva pokazala su da je najveća razina buke dosegla 40,6 dB, što je premašilo dopuštenu razinu za 15,6 dB.

Mjerenja obavljena 19. prosinca 2008. noću pokazala su da je najveća razina buke u stanu podnositeljice zahtjeva dosegla 31,6 dB, a izvan kuće 54,6 dB, što je također bilo iznad dopuštene razine za 6,6 dB odnosno 9,6 dB.

Sud je nadalje zabilježio da je razina buke premašila međunarodne standarde koje su postavili Svjetska zdravstvena organizacija i većina europskih zemalja.

Sud je također imao na umu da buka o kojoj je riječ potječe iz bara koji radi u istoj kući u kojoj stanuje podnositeljica. Također, medicinska dokumentacija koju je podnositeljica dostavila pokazuje da je njezina kćer bolovala od poremećaja sluha i da je njezino stanje zahtijevalo da ne bude izložena buci.

S obzirom na količinu buke – noću i iznad dopuštenih razina – te činjenicu da se buka nastavljala određeni broj godina i noću, Sud je utvrdio da je razina uznemirivanja dosegla minimalnu razinu težine koja se traži da mjerodavne državne vlasti provedu mjere kako bi zaštitile podnositeljicu od takve buke (*Moreno Gómez*, § 60).

S tim u vezi Sud je zabilježio da su, nakon što su bila obavljena prva mjerenja, lokalne upravne vlasti iskoristile svoje ovlasti da poduzmu izvjesne mjere. Tako su naredile poduzeću L., vlasniku bara F., da smanji razinu buke iz svoje opreme za reprodukciju glazbe. Međutim, nije se postupilo po toj odluci. U postupku koji je slijedio bilo je značajnih odugovlačenja. S tim u vezi Sud naglašava da propisi koji štite zajamčena prava slabo služe svrsi ako se ne provode propisno. Sud bilježi da iako su mjerenja obavljena 13. listopada i 17. studenoga 2001. pokazala prekomjernu razinu buke, upravne vlasti nisu poduzele nikakvu radnju do 15. veljače 2002., kad su naredile vlasniku bara da doda zvučnu izolaciju na zidove i međukatnu konstrukciju prema hrvatskim standardima. Međutim, pokazalo se da je ugrađena izolacija bila nedostatna.

Sud je nadalje zabilježio da je podnositeljica podnijela svoju upravnu tužbu 25. lipnja 2003., a da je Upravni sud o njoj odlučio gotovo četiri godine kasnije, 24. travnja 2007. Po mišljenju Suda, tako duga odgoda učinila je pravno sredstvo kojim se koristila podnositeljica zahtjeva nedjelotvornim i uzrokovala je da je trpjela produljenu noćnu izloženost prekomjernoj buci. Tek je 23. veljače 2009. utvrđeno da je razina buke koja dolazi iz bara F. unutar prihvatljivih granica. Te činjenice pokazuju da je podnositeljica trpjela povredu prava na dom kao rezultat toga što vlasti nisu poduzele radnje da nešto učine zbog noćnih uznemirivanja.

Na prigovore Vlade koji su pridruženi osnovanosti zahtjeva Sud je primijetio da je razina buke kojoj je podnositeljica bila izložena određeni broj godina dosegla potrebnu razinu ozbiljnosti i da se stoga čl. 8. primjenjuje u okolnostima predmeta. Nadalje, nacionalne vlasti dopustile su da situacija traje gotovo osam godina dok su bili u tijeku razni postupci pred upravnim vlastima i Upravnim sudom te su time te postupke učinile nedjelotvornima.

U takvim okolnostima Sud je utvrdio da tužena država nije ispunila svoju pozitivnu obvezu da jamči pravo podnositeljice zahtjeva na poštovanje njezina doma i njezina privatnoga života. Stoga Sud nalazi da je došlo do povrede članka 8. Konvencije i odbija prigovore Vlade glede primjenjivosti članka 8. Konvencije i iscrpljenja domaćih pravnih sredstava.

VI. Navodna povreda čl. 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju

Podnositeljica je prigovorila povredi prava na mirno uživanje vlasništva te se pozvala na čl. 1. Protokola br. 1. Navedenu tvrdnju Vlada je osporila, a Sud je utvrdio da je ovaj prigovor povezan s onim koji je prethodno preis-

pitan u ovoj presudi te da se na isti način treba utvrditi da je dopušten. S obzirom na utvrđenje koje se odnosi na čl. 8. Konvencije, Sud je smatrao da nije potrebno preispitati je li u ovome predmetu došlo do povrede čl. 1. Protokola br. 1.

VII. Ostale navodne povrede Konvencije

Na kraju, podnositeljica je prigovorila na temelju čl. 2. Konvencije da joj je život postao nepodnošljiv te na temelju čl. 6. Konvencije da nije imala pristup sudu. U svjetlu svih dokumenata koje posjeduje, i u mjeri u kojoj su uloženi prigovori u njegovoj nadležnosti, Sud je smatrao da ovaj dio zahtjeva ne pokazuje nikakve naznake povrede Konvencije. Slijedi da je nedopušten na temelju čl. 35/3. kao očigledno neosnovan i da ga treba odbaciti na temelju čl. 35/4. Konvencije.

VIII. Primjena čl. 41. Konvencije

Čl. 41. propisuje da ako Sud utvrdi kako je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućuje samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.

Podnositeljica je potraživala 20.000 eura na ime imovinske i 50.000 eura na ime neimovinske štete, dok je Vlada ta potraživanja ocijenila prekomjernima.

Sud nije našao nikakvu uzročnu vezu između utvrđene povrede i navodne imovinske štete te je zahtjev odbio. S druge strane podnositeljici je dosudio 15.000 eura na ime neimovinske štete, uz sav porez koji bi joj mogao biti zaračunat.

Podnositeljica je potraživala 3.700 eura na ime troškova i izdataka nastalih pred Sudom, a Vlada na to potraživanje nije dala nikakve primjedbe.

Prema praksi Suda, podnositelj ima pravo na naknadu troškova i izdataka samo u mjeri u kojoj je dokazano da su oni stvarno i nužno nastali te da su s obzirom na visinu razumni. U ovome predmetu, uzevši u obzir dokumentaciju koju ima i naprijed navedene kriterije, Sud smatra razumnim dosuditi iznos od 3.700 eura za postupak pred Sudom, uvećan za sve poreze koji bi se podnositeljici mogli zaračunati.

Sud je smatrao primjerenim da se zatezne kamate temelje na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

Temeljem svega navedenoga, Sud je jednoglasno odlučio:

- (1) odbaciti prigovore Vlade glede primjenjivosti čl. 8. i glede iscrpljenja domaćih pravnih sredstava,
- (2) *proglasiti* prigovore koji se odnose na pravo podnositeljice zahtjeva na poštovanje njezina privatnog života i doma te pravo podnositeljice na mirno uživanje njezina vlasništva dopuštenima, a ostatak zahtjeva nedopuštenim,
- (3) presudio je da je došlo do povrede čl. 8. Konvencije te
- (4) da nema potrebe preispitati prigovor na temelju čl. 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju.

Nadalje, Sud je presudio da tužena država podnositeljici treba isplatiti, u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačnom u skladu s čl. 44/2. Konvencije, sljedeće iznose koje je potrebno preračunati u hrvatske kune prema tečaju važećem na dan namirenja:

- a) 15.000 eura (petnaest tisuća eura) na ime neimovinske štete;
- b) 3.700 eura (tri tisuće sedam stotina eura) na ime troškova i izdataka;
- c) sav porez koji bi se mogao zaračunati podnositeljici na naprijed navedene iznose.

Od proteka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na prethodno spomenute iznose plaćaju se obične kamate prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda.

Sud je ostatak zahtjeva podnositeljice za pravednom naknadom odbio.

IX. Postupak izvršenja presude

Sukladno Pravilima Odbora ministara, radi primjene čl. 46/2. Konvencije⁴ nadzor nad izvršenjem presuda Suda koji obavlja Odbor ministara obavljat će se na posebnim sastancima o ljudskim pravima, čiji će dnevni red biti javan.

⁴ Tekst pravila odobrio je Odbor ministara 10. siječnja 2001. na 36. sastanku ministarskih zastupnika.

Kad je presuda u kojoj je Sud utvrdio postojanje povrede Konvencije ili njezinih protokola i/ili dodijelio pravičnu naknadu oštećenoj strani prosljeđena Odboru ministara, Odbor će pozvati državu o kojoj je riječ da obavijesti o mjerama koje je država poduzela slijedom presude, a imajući u vidu njezinu obvezu podvrgavanja presudi na temelju čl. 46/1. Konvencije.

Prilikom provedbe nadzora nad izvršenjem presude od strane tužene države, na temelju čl. 46/2. Konvencije, Odbor ministara će ispitati je li:

- plaćena pravična naknada dodijeljena od Suda, uključujući i iznos možebitnih kamata;

te, ako je potrebno, i uzevši u obzir ovlasti tužene države da odabere nužne mjere radi poštovanja presude, jesu li:

- poduzete individualne mjere radi osiguranja prestanka povrede i radi vraćanja oštećene strane u položaj u kojem je bila prije povrede Konvencije, u onoj mjeri u kojoj je to moguće;
- usvojene opće mjere radi sprječavanja novih povreda sličnih onoj ili onima ustanovljenim, ili radi prestanka povreda koje traju.

Dok država o kojoj je riječ ne pruži obavijest o plaćanju pravične naknade dodijeljene od Suda ili o poduzetim možebitnim individualnim mjerama, predmet će biti na dnevnom redu svakog sastanka o ljudskim pravima Odbora ministara, ako Odbor ne odluči drugačije.

Ako država o kojoj je riječ obavijesti Odbor ministara da još nije u mogućnosti obavijestiti Odbor da su poduzete opće mjere nužne radi poštovanja presude, predmet će biti ponovo stavljen na dnevni red sastanka Odbora ministara najkasnije u roku od šest mjeseci, ako Odbor ne odluči drugačije. Isto pravilo primijenit će se nakon proteka ovog roka i na svaki daljnji rok.

Ne dirajući u povjerljivu prirodu rasprave Odbora ministara, u skladu sa čl. 21. Statuta Vijeća Europe, obavijesti pružene od države Odboru ministara, u skladu s čl. 46. Konvencije, i dokumenti koji se na njih odnose bit će dostupni javnosti, ako Odbor ne odluči drugačije zbog zaštite javnog interesa ili interesa pojedinca. Prilikom odlučivanja o tome Odbor ministara će voditi računa o obrazloženim zahtjevima države o kojoj je riječ, jednako kao i o interesima oštećene strane ili treće strane da se ne otkrije njihov identitet.

Tokom nadzora izvršenja presude, Odbor ministara može usvojiti privremene rezolucije, posebice radi pružanja obavijesti o napretku izvršenja, ili,

ako je to potrebno, radi izražavanja zabrinutosti i/ili radi davanja mjero-davnih prijedloga glede izvršenja.

Nakon što je ustanovljeno da je država o kojoj je riječ poduzela sve nužne mjere s ciljem podvrgavanja presudi, Odbor ministara će usvojiti rezoluciju kojom se zaključuje da su njegove ovlasti na temelju čl. 46/2. Konvencije ispunjene.

Sukladno čl. 64. Konvencije, svaka država VE u obvezi je izvršavati presude Suda. Izvršenje znači poduzimanje odgovarajućih općih i pojedinačnih mjera radi otklanjanja utvrđene povrede i, što je iznimno bitno, radi sprječavanje povreda Konvencije *pro futuro*.

Opće mjere sastojale bi se u promjeni dosadašnje sudske prakse⁵ ili, ako je to potrebno, odgovarajućim izmjenama važećih zakonskih i podzakonskih propisa u pojedinim područjima za koje je utvrđena povreda Konvencije,⁶ čime se upozorava na to da utvrđena povreda predstavlja sustavni problem kojem se kao takvom treba i pristupiti.

Pojedinačne mjere imaju cilj otkloniti utvrđene povrede Konvencije, bilo da je riječ npr. o pravomoćnom završetku postupka pred nadležnim sudom ili drugim nadležnim tijelom ili o isplati pravične materijalne naknade.

Sukladno čl. 7. Uredbe, zastupnik Vlade brine se o izvršenju presuda Europskog suda i o tome izvješćuje Odbor ministara Vijeća Europe, dok je člankom 8. Uredbe propisano da su sva tijela uprave i druga tijela državne vlasti dužna s njime surađivati i omogućiti mu nesmetan rad.

X. Zaključak

Republika Hrvatska u postupku izvršavanja presude *Oluić protiv Hrvatske* ima zadatak prije svega kroz analizu te presude utvrditi je li riječ o sustavnoj povredi Konvencije ili ta povreda predstavlja pojedinačni slučaj.

Ako se analizom presude utvrdi da je riječ o sustavnoj pojavi, Hrvatska je u obvezi izraditi akcijski plan za izvršenje predmetne presude te podrobno

⁵ Presude Suda koje upozoravaju na potrebu promjena dosadašnje sudske prakse najčešće su vezane za države koje pripadaju anglosaksonskom pravnom sustavu (*common law*), kao što su npr. Irska i Velika Britanija.

⁶ Sukladno čl. 9. Uredbe o zastupniku Vlade Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava (NN 11/99, 115/00, 70/01, 119/02, 21/04), ako zastupnik Vlade, povodom određenoga slučaja koji se razmatrao pred Sudom utvrdi da domaći propis nije u skladu s Konvencijom, dat će Vladi odnosno drugom nadležnom tijelu poticaj za usklađivanje toga propisa s Konvencijom.

odrediti nositelje provedbe i rokove za provedbu i o tome izvijestiti Odbor ministara VE.

U protivnom, ako povrede iz te presude predstavljaju pojedinačni slučaj, Hrvatska je u obvezi izraditi izvješće o aktivnostima koje su poduzete u postupku izvršenja presude s obzirom na samu podnositeljicu zahtjeva i o tome izvijestiti Odbor ministara VE.

Priradio Bojan Vidović